AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ

İLKYAZ

YIL: 3 • SAYI: 22 • NİSAN 1994 • FİYATI: 25.000 TL.

- Edebiyatın Özü İnsanı Tanımaktır III
- Ziya Osman Saba ve İçindeki Çocuğa Mısralar
- Genç Bir Şairin Kitabı Üstüne
- Prof. Dr. Sadık Tural ile Söyleşi II
- Anılarıyla Osman Attilâ
- Hasan Ali Yücel'in Hayatı ve İlk Yazıları
- Tarık Buğra
- Şiir Ödülleri ve Dergiler

İLKYAZ
Aylık Edebiyat Dergisi

PASİFİK DERS KİTAPLARI A.Ş.
Adına Sahibi
Ümit KABUKÇU

●

Yazı İşleri Müdürü
Sadi GÖK

●

Genel Yayın Yönetmeni
Rahim SAĞ

●

Genel Sekreter
Sevim KARABELA

●

Halkla İlişkiler
İlham ABUNASIF

●

Redaktör
Sefa YÜCE

●

Kapak Resmi
Ali KOTAN

●

Yönetim ve Yazışma Adresi:
Konur Sokak No: 38/7
Kızılay-ANKARA
Tel: 425 26 99 - 417 10 96
Fax: 417 80 13

ABONE ŞARTLARI

Türkiye ve Kıbrıs:
Yıllık: 300.000 TL.
6 Aylık: 150.000 TL.
Öğrenciye 1 Yıllık: 200.000 TL.

●

Avrupa:
Yıllık: 40 DM

●

Abone ücretlerinin,
Ümit KABUKÇU
468936 numaralı İş Bankası Akay şubesi hesabına yatırılarak; dekontun açık adresle birlikte
Konur Sokak 38/7 Kızılay-ANKARA
adresine gönderilmesi rica olunur.

●

Dizgi:
İlkyaz Dergisi

●

Basım:
Emel Matbaacılık

PASİFİK DERS KİTAPLARI A.Ş.

İÇİNDEKİLER

EDEBİYATIN ÖZÜ İNSANI TANIMAKTIR III	2	Alemdar YALÇIN
DÖRTLÜKLER	4	Süleyman ÇOBANOĞLU
SEVDALI KELEBEK İNCELİĞİNDE	5	A. Vahap AKBAŞ
ODAM	6	Nazife VARLI
UNUTURUM	7	Gülfidan YILMAZER
HACIBAYRAM'DAKİ EV	8	Hüseyin YURDABAK
ZİYA OSMAN SABA	10	Efnan DERVİŞOĞLU
GENÇ BİR ŞAİRİN KİTABI ÜSTÜNE	13	Şinasi ÖZDENOĞLU
KÖYCEĞİZ GÖLÜNDE AKŞAM	14	Süleyman ÖZBEK
SADIK KEMAL TURAL İLE SÖYLEŞİ II	15	F. Ahsen TURAN
AĞLAMAK NEDİR BİLİR MİSİN?	19	Dilara AĞAOĞLU
OSMAN ATTİLÂ	20	A. Tufan ŞENTÜRK
HASAN ALİ YÜCEL	22	Mehmet ÖNAL
TARIK BUĞRA	27	Sefa YÜCE
DERGİLER	29	Sevim KARABELA
SATIR BAŞLARI	32	İLKYAZ

EDİTÖRDEN

İLKYAZ İÇİN

Yine bir İlkyaz... Ve gelen her bahar ümittir ülkem için, üzerinde "Git Bahar" şiirleri yazılmış olsa bile. Hep bir bahar özlemiş, yepyeni yaşanmamış bir bahar, tadılmamış, duyulmamış "bir bahar" kimbilir belki de her bahar, bu özlenen baharın yüzü suyu hürmetine beklenir hasretle.

Gelen baharla bir yeni nesil haberim var. Yaşları yolun yarısına değmeyenlerin hafif tebessümle hemen gülecekleri bir yeni nesil kalemi bu... Değerleri ve zihniyeti farklı, sadece isimlere ve isimlemelere takılmayan, üreten, fikirlerinde "modern" ibaresine öncelik tanıyan, bir nesil. Ölçüleri ayakkabı numaralarıyla ve blue jean markalarıyla çizilemeyen, "oryantalist" kalıplara girmeyen, ama Türkiye'nin geleceği bir nesil. Bu, belki özlenen baharların neslidir.

On'lar geliyorlar.

İlkyaz on'lara da bir çatı, her dem yeni bir bahar. İşte Nisan İlkyaz'ı...

Alemdar Yalçın, bu toprakların pek de yakın geçmişe dayanmayan makus talihini" "Edebiyatın Özü" başlıklı denemesiyle gün ışığına çıkarıyor, Nisan İlkyaz'ında.

Prof. Dr. Sadık Tural hoca, edebiyatımızın bir döneminin, kavramlarını, Ahsen Turan'ın sorularına cevaplarla ve özgün üslubuyla yeniden tartışmaya açıyor.

Günümüz edebiyatının önemli isimlerinden Süleyman Çobanoğlu ve mısralarını bundan böyle de İlkyaz sayfalarında bulacağınız bir fark. Bu sayıda sadece dört damla var. Dilara Ağaoğlu, Hüseyin Yurdabak, Süleyman Özbek, Gülfidan Yılmazer, A. Vahap Akbaş ve usta şair Şinasi Özdenoğlu bu sayının şairleri.

Mehmet Önal, Hasan Ali Yücel'i yazdı. Şüphesiz bu makale döneme kayıtsız ve ön şartsız bakabilme lüzumunu artık daha somut olarak gösterbilecektir. Bunun anlamı bizim olana, bizim olduğu için bakabilme lüzumudur.Ahmet Tufan Şentürk, yakın dostu Osman Attilâ'yı ölüm yıldönümünde yazdı. Kaybolamayacak satırlarında Osman Attilâ ve bir dostunun; A. Tufan Şentürk'ün vefası.

Efnan Dervişoğlu ise Ziya Osman Saba'yı, şiiri pek aratmayan üslubuyla, çocuk çığlıkları fon müziğinde okunacak denemesinde yazdı. Bu sayının hikâyesi "Odam" ve hikâyecisi Nazife Varlı...

Sevim Karabela dergilere, kuşbakışı olduğu kadar neşter vuran tavrıyla hayatımızın nabzını tutuyor ve bu ay dergilerde şiir ödülleri konusuna geniş bir kapı açıyor.

Mayıs'a kadar, yeni baharın coşkusuyla...

RAHİM SAĞ

Ziya Osman Saba ve İçindeki Çocuğa Mısralar

Efnan DERVİŞOĞLU

Hep geçmişiyle birlikte yaşamıştır Ziya Osman Saba, ölümün her an başına gelebileceğini düşünmüş, bu kaçınılmaz sonu, insan aklının ve ruhunun çözemeyeceğine inanmış; bu yüzden olacak ki yaşarken de ölüme alışık geçirmiştir günlerini.

Geçmiş yıllarını, çocukluğunu, anılarla haşır neşir zihninde hep canlı tutan bir şairdi Ziya Osman Saba. Çocukluğunun, geri gelmeyecek olduğunun bilincine varmıştı çoktan. Ne var ki küçücük şeyleri, doludizgin sevinçlere dönüştüren o yılların çekiciliğinden kurtulması da mümkün değildi.

Böyle uzaklaşmayın benden, yaşadığım günler!
Güneş! getir bir bayram sabahını.
Açılın, açılın tekrar
Çocuk dizlerimdeki yaralar
Hepiniz benimsiniz.
Mektebim, sınıflarım, oturduğum sıralar...
(Geçen Zaman) [1]

Kavgasız, gürültüsüz bir dünyaydı O'nun istediği. Sofralarının, neşeyle kurulduğu evleri, çocukların koşup oynadığı bahçeleri, gün henüz doğmuşken; telaşlı adımların tanığı olan kaldırımları yazdı en çok. Mekânı güzel kılan, insandı ve insan ömrünün en güzel dönemi de çocukluktu. Geçmişi bu gününde yaşayan, zamanın engellenemeyen geçişi karşısında, umutlu yarınlardan söz eden şiirlerinde bile hüzünlere kapılan bir şair olan Ziya Osman Saba, çocuk dizlerindeki yaraların tekrar açılmasını isteyecek kadar bağlıydı hatıralara. Bir zamanlar koşup oynadığı bir yol, çocuk gözlerinin neşeli çırpınışlarını yaşatırdı yeniden.

Düşünceli yürürken, bir yol dönemecinde
Çıkacak önümüze beyaz dallarla bahar.
Hatırlatacak bize şen çocukluğumuzu,
Erguvanlı bir bahçe, mor salkımlı bir duvar.
(Artık Yaşamak İçin) [2]

Hangimiz, yıllar sonra kendimizi, okudğumuz ilkokulun taş merdivenlerinde buluverdiğimizde düşüncelere dalmayız. Koşup arkasına gizlendiğimiz bir ağacın, gölgesinin hâla değişmediğini gördüğümüzde, çocukluk renklerimize bürünmeyiz. Ya da yarı bellerimize kadar sarktığımız pencereler, artık eski komşularına bakmaz olduğunda hangimiz hüzünlere kapılmayız. Bu duyarlılığı, şiire; sözü bir bıçak gibi yüreğe saplayan, o yürekte güller açtıran şiire dönüştüren insandı Ziya Osman Saba.

Hatıralardan ve düşlerden sıyrılarak, yaşanılan bir günün çıplak avlusunda kendini buluveren insan, kuşkusuz kederlenecektir biraz da.

Çocukluğum, çocukluğum...
Gözümde tüten memleket.
Artık bana sonsuz hasret,
Sonsuz keder çocukluğum.

(Çocukluğum) [3]

Gelecek güzel günlere olan inancının aklığındaydı şiirleri. Umudunu hiç eksik etmeyen... İnsanın en kaygılı olabileceği zamanı, ölümün karşısındaki çaresizliğini dile getiren şiirlerinde bile hüzün, yapayalnız değildi. Pencereden süzülen bir ışık, saksıda açan çiçek, varolmanın güzelliğini yansıtıyor ne var ki, hiç bir şey çocukluk yıllarının keyfince yaşanmıyordu.

Nasıl anmazsın o çocukluk günlerini!
Dalda bülbülü vardı, gökte beyaz bulutu.
Annem vardı, babam vardı.
Bahçemizde, ılık, uzayan günlerdi yaz,
Bir beyaz âlemdi kış

(Nasıl Anmazsın) [4]

Yeryüzünde aldığı her bir nefesin hazzını duymak ister gibiydi Ziya Osman Saba. İstanbul'un vefalı aşığıydı ve O, bu şehirde biraz da eski İstanbul'u hayâl ederek geçirdi günlerini. Değişen İstanbul'un yaratabileceği hüzünden, ancak böylelikle koruyabilirdi yüreğini.

Çocukluk gülüşleri... Ilk gülüşler, tatlı gevrek...
Dile gelir gibiyken etrafta bütün eşya,
Duvarlarda resimler, saksıda açan çiçek.
Pencerenin içine kuşlar gelmişken renk renk

(Çocuk Gülüşleri) [5]

Mutlu bir çocukluk yaşamıştı Ziya Osman Saba. Beşiktaş'ta bulunan ve ailesine ait olan yalıda büyümüş, şiirlerine de yansıyan güzel çocukluğunu burada geçirmiştir.

O kadar istedi ki bir şeyi bugün içim,
Dedim kendi kendime : Bari çocuk olaydım.
Bana bir camdan yine seyrettirseydi dadım
Yağmurun yağdığını bahçede sicim sicim.

(Yağmurlu Bir Günde) [6]

Ziya Osman Saba'nın düşlediği; bütün insanları anlaşmış, öfke ve kinin, yerini hoşgörüye bıraktığı, güzel bir dünyaydı. Evler, sokaklar hatta işyerleri bile bu düşün gülümsettiği insan yüzleriyle doluydu. Her akşam evine yorgun gelenlerin huzur bulduğu küçük evler, günışığına uyandığında da bir önceki günün mutluluğunu taşıyacaktı.

Tüm bu güzelliklerin yanında ölümü de unutmuş değildi Ziya Osman Saba. Dünya tüm güzellikleri ile geçiciydi yine de. Bütün iyimserliğine rağmen düşlediği gibi yaşanamadığı dünyadan kurtuluştu ölüm, biraz da. Düşünecek olursak; sekiz yaş gibi küçük bir yaşta tanışmıştı ölümle Ziya Osman Saba. Üstelik annesinin ölümüyle. Ölümle bu erken tanışıklığıydı belki de, bütün ömrünce O'na ölümü düşündüren.

*"**Patik Yap Kunduracı**" adlı şiiri, bir dilekle başlar:*
Patik yap, kunduracı, bol bol patik;
Bebeler için, ilk adımı atacak
***Çocuklar için**, koşacak oynayacak...*
Ve yine bir dilekle sona erer:

Ama bunca hastalık, gıdasızlık, verem;
Tabutçu, ölçünü büyük tut, büyük!
Çocukların öldüğünü istemem...

(Patik Yap Kunduracı) [7]

Ne var ki öyle güçlü, öyle yürekten kopan bir dilekti ki bu, bütün içtenliğiyle bir emire dönüşüyordu şiirin sonunda. Çocuklar... Onlar ki seslerinde kuş çığlıkları... Bütün masumiyetleri ve sıcacık yürekleriyle mutlu olmak, sevince bürünmek çağındaydılar. Herkesten önce onların hakkıydı yaşamak. Neşeyle, coşkuyla içiçe yaşamak...

Çocuklar bakıyorlar, gözlerinde mavilik,
Bize bakıyorlar çocuklar, bir deri bir kemik.
Çocuklar tutamıyorlar ellerinde oyuncakları,
Çocuklar, koşamaz olmuş bacakları.

(Çocuklar Bakıyorlar) [8]

Kadını, erkeğiyle mutlu ve gülen insanlardı görmek istediği. Kendi deyimiyle ne yoksul ahının, ne dul hıçkırığının duyulduğu bir dünya... Annesi ve babasıyla birlikte geçirdiği güzel çocukluk yıllarının da etkisiyle olacak ki, çocuksuz bir yuvayı hiç aklına getirmedi. Parklar, bahçeler, eviçleri çocuklarla güzeldi.

Kapıyı ben çalmadan açıverirdi karım.
Her akşam tekrarlardım onun güzel adını.

Boynuma atılarak : "Baba!" derdi çocuğum
Onu göğsüme basıp cevap verirdim : "Yavrum."
(Evim, Karım, Çocuğum) [9]

Sevinçleriyle acılarıyla büyür insan. Geride kalan yıllar, olaylarla ve insanlarıyla hatırlanır en çok. Hatıralarını, o günki yaşanmışlıklarıyla dile getiren bir şairimizdi Ziya Osman Saba. Hatıraların en temizi, akla geldikçe; yüreği en fazla kıpır kıpır edeni, tüm duyguların katıksızca yaşandığı çocukluğa dâir olanlarıdır.

Yaşanırken, güzelliğinin pek farkına varılmadığı bir dönemdir, çocukluk... İnsan, geriye dönüp baktığında ya da kucaklaştığında hatıralarla, o coşkulu yılların sorumsuzluğunu, şen gülüşlerini özler olur.

Bol akrabalı bir evde, çocuk olmanın keyfini yaşamıştı Ziya Osman Saba. Masallardan, ninnilerden nasibini almıştı. Yaşanılan hayatın, çekilen sıkıntıların o günleri aratmaması mümkün değildi, şiirleriyle andı o günleri.

Dönüp dönüp yine kendisine baktıran yıllar toplamıydı, çocukluk... Zaman geçtikçe daha çok aranılan bu günleri yaşama çağında olanlar, gülüp eğlenmeli, sevincin en güzelini yaşamalıydılar. Onlar, iyi olmalıydılar ki; mekânlar, şen kahkahalarıyla dolsun, gülen gözlerinin ışığına bürünsün, odalar...

Tüm insanların mutlu olmasını isteyen Ziya Osman Saba, sunduğumuz örneklerde görüldüğü gibi çocuklara apayrı bir yer verdi şiirlerinde. Bunda, çocukluğuna duyduğu özlemin de etkisi vardı kuşkusuz. Yalnızca hatıralar mı? Çocukları sevmek, onlara önem vermek; güzel olan her şeye eğilmek değil miydi biraz da ◆

1. Ziya Osman Saba, Bütün Şiirleri, İstanbul 1991, Varlık Yayınları, s.15
2. a.g.e s.19
3. Ziya Osman Saba, Bütün Şiirleri, İstanbul 1991, Varlık Yayınları, s.23
4. a.g.e s.30
5. Ziya Osman Saba, Bütün Şiirleri, İstanbul 1991, Varlık Yayınları, s.87
6. a.g.e s.61
7. Ziya Osman Saba, Bütün Şiirleri, İstanbul 1991, Varlık Yayınları, s.143
8. a.g.e s.142
9. Ziya Osman Saba, Bütün Şiirleri, İstanbul 1991, Varlık Yayınları, s.97